

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

4. Oculi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Quod denique in mundo est cœlum, in homine est cerebrum: Illud intelligentiarum, hoc rationis est domicilium. Sunt sanè hæc omnia diuinitatis cerebri certissima argumenta. Sed hoc vnum inter cætera præstantiam luculenter demonstrat, quod cerebro omnia famulentur, eiusque solius gratia totum corpus constructum sit, homo nempe ad intelligendum totus est natus, at intelligentis facultatis sedes est cerebrum. Situm est in editissimo loco, tanquam arce, ac domicilio omnium tutissimo, & ut irruentibus extrinsecus iniurijs minus foret obnoxium, ossibus vndequeque, quasi proprijs sepimentis hoc natura obuallauit, orbiculari figura tornatum est, tum ut capacius, tum ut nocuentis minus occurreret: adde quod diuinissimo membro perfecta debetur figura: est tamen quodam tenus oblongum, geminis verticibus extumescens. Et, ut eius magnitudo ingens est, & homini, quam cæteris animalibus capacius, & amplior moles, ut vnicum hominibus sit, & capacius; quid eius fabricæ concinnitatem loquar, quid solertem naturæ in eius structura solertiam? quid huius regis domus columnas? & concamerata inuolacra, quæ superbæ molitionis ingentem molem suffulciunt? quid atria? quid thalamos? quid sinus quatuor? quid speculum lucidum? quid arteriolarum inexplicabiles Meandros, & quasi labyrinthos flexus? Miror profecto, & cum verustissimo Zoroastre exclamare cogor; o homo audacis naturæ miraculum!

O C V L I.

Descriptio IV.

Ambr. Hexam. l. 6. 6. 9.

Oculi quædam sunt in carne sidera, ut ait D. Ambrosius, & ἀγάλματα ψυχῆς ἀγρίβη secundum Damascium in vita I. Siodori, accurata mentis simulachra, quorum structuram cum multi stylo fuerint profecti, non dubium est, quin Marcus Tullius orationis lumine, cæteros superarit. Sic igitur ille:

De Cic. 2. de natura Deorum.

Sensus autem interpretes, ac nunciij rerum in capite, tanquam in arce, mirifice ad vsus necessarios, & facti, & collocati sunt, tanquam speculatores locum altissimum obtinent, ex quo plurima conspicientes suo fungantur mu-

neret: quis verò opifex præter naturam, quæ nihil potest esse callidius, tantam solertiam petere qui poruisset, in sensibus? quæ primum oculos membranis tenuissimis vestiuit, & sepsit, quas primum perlucidas fecit, ut per eas cerni posset, firmas autem, ut continerentur, sed lubricos oculos fecit, & mobiles, ut declinarent si quid noceret, & aspectum, quò vellet, facile conuerterent, acieque ipsa, quæ cernimus, quæ pupilla vocatur, ita parua est, ut ea, quæ nocere possunt, facile vitet, palpebræ æquæ, quæ sunt tegumenta oculorum, mollissimæ tactu, ne læderent aciem, aptissimæ factæ, ad claudendas pupillas, ne quid incideret, & aperiendas, idque prouidit, ut identidem fieri posset cum maxima celeritate. Munitæque sunt palpebræ, tanquam vallo pilorum, quibus, & apertis oculis, si quid incideret, repelleretur, & somno, coniuuentibus cum oculis, ad decernendum non egæremus, ut qui tanquam inuoluti quiescerent.

Latent præterea vtiliter, & excelsis partibus vndique sepiuntur; primum enim superiora supercilijs obducta sudorem à capite, & fronte defluentem repellunt, genæ deinde ab inferiore parte tutantur subiectæ, leuiterque eminentes, nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis in e iectus esse videatur. Iam verò, quam sunt in cernendo subtiles, in his artibus, quarum est iudicium oculorum, in pictis, fictis, celestis formis, in corporum etiam motione, atque gestu, colorum etiam, & figurarum, tum venustatem atque ordinem, & ut ita dicam, decentiam oculi iudicant, atque etiam alia maiora: nam & virtutes, & vitia cognoscunt, iratum, propitium, lætantem, dolentem, fortem, ignauium, audacem, timidum, cognoscunt.

Laurentius minus dictione religiosus, ac curatam tamen habet descriptionem his verbis:

Naturæ speculum est oculus, microcosmi lumen, pars æthereæ, solis ianua, fenestra animi, magnæ mentis imago. Figura est in primis rotunda, & aliquantulum oblonga, quò ad capacitatem, robur, agilitatem promptior sit, atque expeditior. Et gemini quidem sunt oculi, in loco editissimo capitis collocati, ut nocte, atque interdium non secus ac vigiles excubent, & nocitura quæque agili declinatione, atque flexu deuiter: nec satis, in antrum quoddam, ac veluti sinuosam vallem retrahi cernuntur, quò & eorum securitati prouideatur, & minori naturæ dispendio spiritus dissipentur: quia ut:

quia vt extrinsecus irruentibus iniurijs minus sint obnoxij, ossibus vnde quaque, & palpebris, quasi proprijs sepimentis sunt obuallati: magnitudo eorum tanta est, quanta ad rerum imagines sufficiat: natura tota est aquea, mollis, lubrica, splendens, pellucida, vt celerius rerum omnium spectra, colores, imaginem excipiant. Totum præterea oculorum corpus, sex musculis, totidem tunicis, tribus humoribus, duobus neruis, venis, & arteriis quamplurimis, adipeque copioso constituitur. Musculi vnde quaque mirâ volubilitate perniciter versant, tunicae fluentem naturam, veluti solidiori vallo muniunt, quarum vna est vcaulis, & arteriis quamplurimis distincta, fundæ similitudinem reddit, altera cornea duritie, & pelluciditate, cornu præteruenit, & accuratè politum refert. Tertia vnae acinum, & folliculum, à quo pedunculus auulsus est, figura, colore, tenuitate, leuitate extrinsecus spectantibus exhibet. Quarta tenuitate telas aranearum æmularur. Quintam reticularem à retis similitudine medici dixerunt. Postrema veteribus incognita, vitrea, & ipsa vitreum humorem, omni ex parte ambit. Detectis tunicis effluunt statim, & in apertum prodeunt partes oculorum nobilissimæ: humores quippe, aqueus, crystallinus, & vitreus, sed crystallino summus debetur honor, qui anima oculi, speculum interius, & centrum ideo dici solet.

Quid neruos loquar, quorum vnus visioni, alter motioni deseruit? quid adipem? quid venas? quid arteriolas? quid musculos? portenti profectò simile est, quod vno corpufculo, tam varij generis particulas natura concluserit. Quid de oculorum effectis dicam? vident, mirantur, adamant, concupiscunt, amoris, iræ, furoris, misericordie, vltionis indices sunt; in audacia proflinant, in reuerentia subsident, in amore blandiuntur, in odio efferantur, gaudente animo hilares subrident, eodem moerente languescunt, in ira exasperantur, in cogitatione, ac cura quiescunt, cum mente semper intenti: vnde tot vsus, tot nomina, torui, truces, flagrantes, graues, transuersi, limi, submissi, blandi, ad summum ad animi motus ita sunt compositi, vt alter animus esse videatur.

⊕⊕

A V R E S.

Descriptio V.

AVRES, animi lances, suam quoque merentur commendationem, quam Cicero lib. 2. de natura Deorum paucis pertexuit.

Auditus semper patet, cuius etiam sensu dormientes egemus, à quo cum sonus est acceptus, etiam è somno excitamur. Flexuosum iter habet, ne quid intrare possit, si simplex, & directum pateat prouisum etiam, vt si minima bestiola conaretur irrumpere, in foridibus aurium, tanquam in visco inhæresceret: Extra autem eminent, quæ appellantur aures, & tegendi causa factæ, tutandique sensus, & ne adiectæ voces laberentur, atque errarent priusquam sensus ab his pulsus esset. Sed duros, & quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus, quod his naturis relatus amplificatur sonus. Quocirca, & in sidibus, testudine resonatur, aut corau, & ex tortuosis locis, & inclusis redduntur ampliores. Aurium item est artificiosum quoddam, & admirabile iudicium, quo iudicatur, & in vocis, & in tibiaturum, ac neruorum cantibus varietas sonorum, interualla, distinctio, & vocis genera per multa, canorum, fuscum, lene, asperum, graue, acutum, flexibile, durum, quæ hominum solummodo auribus iudicantur.

C O R.

Descriptio VI.

Sed nihil corde admirabilius hoc vaseulo, quo tanta rerum continetur immensitas, de quo præclare Laurentius:

Hoc præstantioris animæ sedes, vitæ domicilium, fons sanguinis, & quasi perpetuus caloris focus, quo vigente omnia vigent, intereunte marcescunt, atque dilabuntur. Primum pyramidis est figura sensim gracilescente, ex basi enim ampliore in turbinatum mucronem desinit, quo longitudo ad tractum, rotunditas ad robur, amplitudinemque conferat. Situm est in medio thorace, vt vitalem spiritum, & viuificum nectar salutaris instar syderis, in omnia extrema diffundat. Quantitas eius exigua, vt cæterorū vitæ principio.

§ fl 2